

Colecția *Viața în Hristos*
Seria „Imnografie bizantină”
18

Sfântul Ioan Mavropous, Mitropolitul Evhaitelor

**Canoane de rugăciune
la Sfântul Ioan Gură de Aur**

Traducere din limba greacă veche de
MONAHIA PARASCHEVA ENACHE

Ediție îngrijită de
PR. DRAGOȘ BAHRIM

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului



Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2025

CUPRINS

Isihie, preotul din Ierusalim, <i>Tratat privind viața celui între Sfinți</i> <i>Părintele nostru Ioan Gură de Aur</i>	7
--	---

Canoane de rugăciune la Sfântul Ioan Gură de Aur, ale lui Ioan Monahul, al cărui nume este pus la fiecare a noua odă a canoanelor

Canonul 1	27
Canonul al 2-lea	39
Canonul al 3-lea	51
Canonul al 4-lea	63
Canonul al 5-lea	75
Canonul al 6-lea	85
Canonul al 7-lea	99
Canonul al 8-lea	109

Isihie, preotul din Ierusalim

Tratat privind viața celui între Sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur¹

1. Prolog

Câștig este pentru cei neînvățați să nu vorbească lucruri mai presus de ei, dar celor înțelepți și pricepuți aceasta li se și impune. Dar unii sunt mușcați de dor și leapădă frica și se avântă spre vorbire. Printre aceștia mă aflu și eu, și uitându-mi nepuțința, m-am trezit în mijlocul oceanului, și fără corabie, vreau să străbat marea viață a lui Hrisostom care întrece orice minte. Dar și tu însuși, Preasfinte Părinte al Părinților, fii mie cârmaci și întinde-mi mâna, și călăuzește-mă pe drumul cel bun.

2. Copilăria Sfântului în Antiohia

Acest preaînțelept și dumnezeiesc bărbat, Marele Ioan, era antiohian cu neamul, fiu al unuia dintre bărbații străluciți și bogați, pe nume Secundus, iar mama lui era Antuza, femeie

¹ Traducere după: Isihie, preotul din Ierusalim (sec. V), *Laudatio sancti Joannis Chrysostomi*, în François Halkin, *Douze récits byzantins sur saint Jean Chrysostome* [Subsidia hagiographica 60], Société des Bollandistes, Bruxelles, 1977, pp. 444-472.

preacinstită și înțeleaptă. După puțină vreme, preacinstitul a primit botezul de la Meletie, Episcopul Antiohiei. După ce a înaintat în vârstă, a fost dat la învățătura dumnezeieștilor scrieri. Mai departe, copilul, având o fire isteasă, în scurtă vreme i-a întrecut pe toți cei ce învățau de mult timp și petrecea în multă smerenie, nefiind atras de nimic din nălucirile lumii și preferând cumva să fie batjocorit de toți pentru aceasta. Dar înțeleptul și dumnezeiescul copil le răspundea tuturor prin aceste cuvinte: „Nu l-ați auzit pe proroc zicând: *Bine-mi este mie că m-ai smerit, ca să învăț îndreptările Tale*²? Și iarăși Domnul a zis: *Cel ce se smereste pe sine se va înălța*³. Bine-mi este mie să fiu aici puțin smerit și, la vremea potrivită, să fiu înălțat de Dumnezeu”. În acestea nimeni nu putea să-i stea împotrivă sau să răspundă ceva. Și în toată cetatea aceea s-a făcut auzită înțelepciunea lui Ioan, încât se mirau toți ce înțelepciune era tezaurizată într-un asemenea prunc.

3. Studiile în Antiohia și în Atena

Nu după mult timp a murit tatăl său, lăsându-l pe el orfan cu mama sa, care îl creștea în multă desfătare, după obiceiul nobililor. Dar încheindu-se educația literelor, devine ucenic al sofistului Libanios în învățarea gramaticii, sofisticii și retoricii. Apoi, devine auditor al filosofului Andragathios. Aceștia erau cei mai înțelepți dintre filosofi de atunci din Antiohia. După ce a deprins în profunzime învățătura acestora și s-a maturizat cu vârsta, a ieșit din Antiohia și a venit la Atena, vrând să împlinească și restul educației. Și venind acolo, în scurtă vreme, a adunat toată învățătura lor.

² Ps. 118, 71.

³ Lc. 14, 11.

4. Vindecarea și convertirea lui Anthemius

Dar au început să îl pizmuiască pe el cei mai filosofi dintre ei, unul în mod special, pe nume Anthemius sofistul. Acesta, mișcându-și împotriva lui toată pizma și învinuindu-l pe el la dregători, dintr-odată a fost smucit de un duh necurat și a căzut la pământ și a rămas acolo, zvârcolindu-se din pricina demonului, dându-și ochii peste cap și din gura lui vărsând spume, încât toți cei de față au fost cuprinși de frică. Și stăruiau pe lângă fericitul Ioan să-l vindece pe acesta. Iar el a zis: „Dacă poate să se arate rob al Domnului nostru Iisus Hristos, se va vindeca”. Iar el crezând cu toată casa lui⁴ și mărturisindu-se, s-a făcut sănătos, încât se minunau toți și preamăreau numele lui Ioan. Dar s-a făcut bucurie mare și veselie în toată Biserica lui Dumnezeu, fiindcă mulțimile se adunau și se pocăiau de cele ce păcătuiseră.

5. Vocația monahală a Sfântului Ioan și împotrivirea mamei. Moartea ei

Iar arhiereul de atunci, aflând cele despre Ioan, a vrut să-l hirotonească pe el, ca să fie și urmaș al lui. Iar acest dumnezeiesc Ioan, aflând despre aceasta, a plecat pe ascuns și s-a întors în patria lui în casa părinților, fiind atunci de optsprezece ani, încât toți se mirau de înțelepciunea lui. Iar fericitul Meletie îi îngăduia lui adeseori să se apropie de el, plăcându-i frumusețea inimii lui și văzând mai dinainte ca în oglindă cu ochi profetic sporirea fericitului. Îl îndeamnă pe el să vină la viața monahală. Dar el era împiedicat de la aceasta de neîncetatele rugăminți ale mamei

⁴ Cf. Fapte 16, 34.

sale. Când a aflat ea că el avea în intenție unele ca acestea, i-a luat mâna lui dreaptă și, tânguindu-se, a zis către el: „O, fiule preadulce, de tatăl tău nu m-am bucurat pentru multă vreme, cum a voit Domnul. Te rog deci pe tine, fiule, nu mă încinge cu doliul unei a doua văduvii. Ce este viața pentru mine, fiule? Nimic altceva nu mai aștept în fiecare zi, decât numai moartea. Prin urmare, când mă vei preda pământului și mă vei uni cu osemintele tatălui tău, atunci vei putea pleca departe”. Acestea și altele asemenea spunându-i mama lui, l-a convins atunci să nu se despartă de ea, ci să rămână în cetate și să petreacă în smerenie. Atunci Zenon, Episcopul Ierusalimului, l-a rânduit citeț pe fericitul Ioan. Imediat după aceea a început aspra lui nevoie. Și a alcătuit cele șase cuvinte ale sale împotriva iudeilor. După ce a trecut puțin timp, a ajuns la sfârșitul vieții și mama lui, și după ce a îngropat-o pe ea cu cinste, a împărțit toate averile săracilor și, astfel, a început să se arate lucrător încercat al celei mai înalte virtuți. Și celor de aproape ai lui le-a dat reguli pentru folosul sufletului, pentru rugăciune, asceză, studiu, scriind și urmând petrecerii Sfinților, prin care îi mișca pe toți spre dor dumnezeiesc și îi aducea la pocăință, și îi conducea la virtute.

6. Arătarea Apostolilor Ioan și Petru

Dar atunci circulau pretutindeni zvonuri despre el și despre harismele pe care le dobândise de la Dumnezeu. Căci odată, pe când stătea fericitul la rugăciune, vede doi bărbați luminoși în- cinși cu slavă nespusă. Unul dintre ei avea un tom în mână, iar altul ținea o cheie. Iar el, văzându-i pe aceștia, s-a înfricoșat. Dar ei i-au spus: „Îndrăznește, *bărbatul doririlor*⁵, căci prin tine a binevoit

⁵ Dan. 10, 11.

Dumnezeu Savaot să deslușească cele ascunse din Scriptură. Și îți va da ție Preasfântul Lui Duh, Care luminează mintea. Primește această hârtie din mâinile mele, eu sunt Ioan cel ce la Cina cea de Taină am căzut pe pieptul Domnului nostru”. Iar celălalt, întinzând și el mâna, îi zice lui: „Primește, Ioane, această cheie. Eu sunt Petru, ucenicul Domnului, și îți zic ție: *Toate câte vei dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer, și toate câte vei lega, legate vor fi*”⁶. Iar el, plecându-și grumazul și genunchii, zice: „Cine sunt eu, păcătosul, Domnii mei, către acestea? Nu sunt vrednic să îndrăznesc la o asemenea slujire”. Iar ei i-au răspuns: „*Îmbărbătează-te și întărește-te*”⁷, să nu ții ascuns harul ce ți s-a dat ție. Vorbește, luminează pe poporul Domnului cu învățătura sănătoasă”. Și de atunci a început să priceapă dumnezeieștile Scripturi și să tâlcuiască cuvintele greu de înțeles din ea și să scrie și cărți spre folosul celor ce vor să se mântuiască.

7. Trei vindecări minunate

Trăia pe atunci un om bogat care era vătămat la ochi din cauza unei boli la ceafă. Acesta cheltuise mulți bani cu doctorii, dar nimeni nu a putut cu nici un chip să-i obțină vindecarea. Iar el a auzit de la mulți: „Prin harurile lui Ioan, te vei vindeca”. Acesta, venind acasă la Ioan și fiind binecuvântat de el, a dobândit vindecarea, încât toți se minunau de străina vedere a bolnavului vindecat.

Altuia iarăși, pe nume Arhelaos, care era de rang înalt, i-a înflorit pe trup lepră mare și, mult ostenindu-se cu doctorii, nu a primit nici un folos spre vindecare. Și după acestea a venit la Ioan și îi zice lui: „Roagă-L pe Dumnezeu pentru mine să se

⁶ Mt. 16, 19.

⁷ Ios. 1, 6.



Canonul al 4-lea la Sfântul Ioan Gură de Aur¹

al cărui acrostih este acesta:

«Laud răsunător lira pocăinței eu, monahul Ioan»

Cântarea 1, glasul al 4-lea

Irmosul:

«Deschide-voi gura mea și se va umple de Duhul și cuvânt răspunde-voi Împărătesei Maici; și mă voi arăta luminat prăznuind și voi cânta minunile ei, bucurându-mă.»

Stih: *Sfinte Ioane Gură de Aur, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!*

Î nălțat fiind în țării, Sfinte cu totul de aur, ca un vultur, po-
goară-te la mine, care îndrăznesc a te lăuda pe tine, și ușu-
rându-mi aripa minții, grea și nelucrătoare și numai pe jos zbu-
rătoare, fă-mă și pe mine mai iute zburător.

C u mari și înfricoșate minuni, Hristos, Cel pe Care L-ai prea-
mărit, te-a mărit pe tine prin mari semne ale Căruia milă și
iubire de oameni le-ai făcut cunoscute în cele patru margini.

P rin curăția cugetului și agerimea minții ai înțeles repede
nestatornicia și șubrezenia și netemeinicia vieții acesteia

¹ Traducere după ediția monahului Spiridon din *Αγιορειτική Βιβλιοθήκη*, I, 7, 1937, pp. 22-27. O nouă ediție a se vedea la Arhim. Hrisostomos Papadakis (ed.), *Αἰδώς τιμὴ καὶ μνήμη Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 1600 ἐτῶν ἀπὸ τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ 407-2007*, B', Mănăstirea Vatopedi, Sf. Munte Athos, 2007, pp. 109-112.

și ai schimbat cele curgătoare cu cele necurgătoare, ca un judecător cu minte ascuțită.

Slavă...

Ca o trâmbiță cu glas de tunet a fost auzit glasul tău până la margini, Ioane Gură de Aur, și precum alergarea norilor și vârtejul puternic al vântului, așa aleargă glasul tunetului tău în roata lumii.

Și acum...

Tu ești, Stăpână, limanul nemuririi și Rai în care nu a umblat vreodată șarpele născător al patimilor, și pământ sfânt în care nu intră picioarele acoperite cu piei ale ereziilor.

Cântarea a 3-a

Irmosul:

«Pe ai tăi cântăreți, Născătoare de Dumnezeu, izvorul cel viu și îndestulat, care s-au împreunat ceată duhovnicească, întărește-i întru Dumnezeiască Adormirea ta, cununilor măririi învrednicindu-i.»

Îată sarea care sarează sufletele și usucă patimile, și oprește puroiul putrejunii și curgerile întinăciunii! Toți câți suferiți de boli, alergați, căci vă este pusă dinainte tămăduire fără plată.

Ne-ai zugrăvit ca în icoană durerile, muncile și întristările gheenei față de slava, bucuria și desfătarea Împărăției cerurilor, ca un pictor, amestecând culorile nematerialnice cu ceara cuvintelor.

Prin înfiere făcându-te fiu al lui Dumnezeu, mărturisindu-L Dumnezeu pe Cel prin fire Fiu al Lui, ai făcut fii ai lui Dumnezeu pe fiii muritorilor, înfiindu-i prin Botez, făcându-te, prin ei, dorit Acestuia ca un fiu.

Slavă...

Cu picăturile de apă și piatra se găurește, și prin foc fierul se încovoiaie, iar diamantul este ros și el de timpul care roade toate, dar răutatea cea aflătoare înlăuntrul meu se îndârjește să rămână neschimbată.

Și acum...

Ca pe o tablă a Legii harului, ca pe un tom nou și curat al Legii, ca pe o carte însuflețită a lui Hristos pe care nimeni dintre muritori nu a cunoscut-o, te rog pe tine, Stăpână, înscrie-mă și pe mine în Cartea Vieții.

Cântarea a 4-a

Irmosul:

«Cel ce șade într-o slavă pe scaunul Dumnezeirii,
pe norul cel ușor a venit Iisus, Cel cu totul dumnezeiesc,
prin preacurata Fecioară, și a mântuit pe cei ce strigă:
Slavă puterii Tale, Hristoase.»

Te-ai făcut tuturor toate ca un alt nou Pavel, ca numaidecât pe toți sau pe unii câștigându-i, să-i aduci lui Hristos², îmbrăcând îndurările și milostivirile Celui ce a sărăcit pentru noi, Preasfințite.

² Cf. I Cor. 9, 22.

Orice gură și limbă, și buze să tacă, cinstind sfârșitul tău, căci vorbesc pentru tine mai pătrunzător fiicele tale de aur, preafrumoasele cărți, așa de bine grăitoare ca niște icoane ale virtuții tale.

Să fie laudat acum cu strălucire măslinul cel mult roditor, via purtătoare de roade bogate, îndesită de struguri deși și mari, din care se revarsă vinul pocăinței și din care izvorăște nectarul sufletelor.

Slavă...

Nil cu unda de aur te-ai arătat, dătător de roade și bogat în holde, cu șuvoi care inundă și cu curgerea potopitoare a pâraielor tale bune de băut, adăpând orice suflet și trezindu-l la odrăslirea virtuții.

Și acum...

Fără de schimbare rămânând ceea ce era, Iubitorul de oameni a luat din tine, fără de prihană Fecioară, ceea ce nu era, arătându-Se om cu iubire de oameni, pentru ca Cel prin fire Dumnezeu să-l facă pe om dumnezeu prin înfiere.

Cântarea a 5-a

Irmosul:

«Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta; că tu, Fecioară, neispită de nuntă, ai avut în pântece pe Dumnezeu, Cel peste toate, și ai născut pe Fiul Cel fără de ani, Cel ce dăruiește pace tuturor celor ce te laudă pe tine.»